

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Erfgoed en Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
1198798

Uw brief van
22 december 2016

Uw referentie
2016D50808

Datum 27 juni 2017

Betreft Brief Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft mij verzocht om een reactie op de brief van 16 december 2016 van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg (ERM) aan uw commissie, inzake de kwaliteitszorg in de monumentenzorg. In deze brief uit ERM zijn zorgen over de continuering van de activiteiten van de stichting.

Inzet op restauratiekwaliteit

Sinds 2009 zet het Rijk in op meer zelfregulering binnen de monumentensector. Kwaliteitsnormen zijn daarbij belangrijk. Dit heeft in 2010 concreet invulling gekregen in het programma Restauratiekwaliteit van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Doel van het programma was het waarborgen en waar nodig verbeteren van de uitvoeringskwaliteit van onderhoud en restauratie van monumenten. In 2011 t/m 2015 heeft de Stichting ERM in dit kader een projectsubsidie van € 250.000,- per jaar ontvangen voor het ontwikkelen en beheren van uitvoeringsrichtlijnen en beoordelingsrichtlijnen. De bedoeling was dat de stichting na deze opstartfase zou kunnen functioneren zonder rijksbijdrage, doordat alle partijen die gebruik maken van ERM-richtlijnen (opdrachtnemers, -gevers en overheden) een gebruikersbijdrage betalen aan ERM. Dit bleek niet haalbaar.

Daarom heb ik eind 2015 besloten om in 2016 een aanvullende subsidie aan ERM te verlenen van €100.000,- onder de voorwaarde dat in 2016 door een externe onafhankelijke partij een evaluatie zou worden uitgevoerd van het ingezette beleid, het ontwikkelde stelsel van kwaliteitsrichtlijnen en het functioneren van ERM. Die evaluatie is inmiddels uitgevoerd door Bureau DSP. Het rapport wordt u als bijlage meegezonden.

Evaluatie kwaliteitsborging en ERM

De conclusie van DSP is dat er veel is bereikt, ook door ERM. Zo zijn er inmiddels voor veel werkzaamheden kwalitatief goede richtlijnen opgesteld, in nauwe samenwerking met de restauratiebranche en overheden. De vraag naar richtlijnen blijft echter achter bij de verwachting, mede veroorzaakt door onbekendheid met het nieuwe systeem en doordat een aantal provincies eigen richtlijnen hanteert en certificering via een eigen systeem deels subsidieert. Hierdoor blijven ook de

gebruikersbijdragen aan ERM achter bij de verwachting, waardoor het de stichting niet is gelukt om op eigen benen te staan. Daarmee functioneert het stelsel nog niet naar wens. Vanuit het streven naar een goede erfgoedzorg adviseert DSP om ERM in de komende tijd een (bijgestelde) rol te laten vervullen. Ik ben ook van mening dat voortzetting van de financiële steun aan een organisatie als ERM noodzakelijk is. Restauratiekwaliteit vormt een belangrijke pijler in het monumentenbeleid.

Onze referentie
1198798

DSP adviseert om de hoofddoelstellingen van de kwaliteitsborging bij instandhouding van monumenten te actualiseren en te preciseren. Daarbij is harmonisatie van het ERM-stelsel met provinciale stelsels van belang. De rol van ERM zou meer richting het dienen van algemeen belang moeten verschuiven. Dat betekent doorgaan met het ontwikkelen en beheren van normen (uitvoeringsrichtlijnen) en minder accent op certificeren (bedrijfsbelang). Het stimuleren en enthousiasmeren van het gebruik van bestaande richtlijnen is daarbij belangrijker dan het (begeleiden van het) opstellen van nieuwe.

Subsidiering 2017 en 2018

Deze accentverschuiving naar het dienen van algemeen belang heeft echter tot gevolg dat het ook voor de toekomst niet realistisch is te denken dat de stichting geheel kan draaien op financiering door de markt/het veld. Daarom heb ik besloten om voor de jaren 2017 en 2018 een subsidie te verlenen van € 200.000,- per jaar. Met dit bedrag kan de stichting, met een lagere inzet op het opstellen en beheren van nieuwe richtlijnen, zich meer richten op het uitdragen van het gebruik van de richtlijnen.

Periode vanaf 2019

Momenteel voer ik onder de titel *Erfgoed Telt* een herijking van het monumentenbeleid uit, waarover ik u binnenkort nader informeer. Het actualiseren en preciseren van de hoofddoelstellingen van de kwaliteitsborging bij instandhouding van monumenten vormt onderdeel van deze herijking. Ik zal in dat verband bezien of voortzetting van de subsidiering van ERM wenselijk is en, indien dat het geval is, met de provincies bespreken op welke wijze het systeem adequaat kan functioneren.

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker